

lig udsørlig Betragtning over forskjellige af de Forhold, der ere bragte paa Dmtale, hvilken godtgjør, dels med hvor stor Interesse han omfatter denne Sag, og dels, hvor vel egnet til at oplyse Sagen den Beretning vil være, som vi engang tør indse. Jeg maa altsaa endnu i den Henseende trække en Vexel paa Fremtiden, idet jeg meddeler, at en saadan Beretning kan indsees, og jeg haaber, at den vil læses med Interesse. — Det Spørgsmaal, som bragtes paa Bane af den ærede 1ste Landssthingsmand for 10de Kreds (Sessen) om, hvorfra Midlerne skulde tages til fremdeles at sætte Ministeriet istand til at besørge Selskabet med Højskolerne eller, rettere sagt, at sætte sig selv i Kundskab om, hvad der foregaar paa Højskolerne, og at foretage det i Henseende til dem Fornødne, vil man jo finde i Forhandlingerne i Folkethinget at være løst saaledes, at det fra alle Sider er underforstaaet, at Ministeren af de 50,000 Kr., den først opførte Sum, anvender indtil 3,000 Kr. som Medhjælp for sig, overensstemmende med den Plan, som Ministeriet maatte lægge derfor. Beløbet bliver altsaa at udrede derfra. Det blev udtalt af det ærede 2det kongevalgte Medlem (Usting), at formentlig havde den Medhjælper, som Ministeriet havde taget sig, fraraadet Forhøielsen. Det er imidlertid en Feiltagelse, han har netop tilraadet en Forhøielse, om end en mindre end den, der nu er sat ind. Da Forslaget fremkom om Forhøielse i Finantsudvalget, erklærede jeg mig ogsaa villig til at gaa ind paa nogen Forhøielse, og det var i Overensstemmelse dermed, at et Mindretal i Finantsudvalget stillede de Forslag, som fremkom ved Sagens 2den Behandling. Interessen for Højskolerne er imidlertid saa stor i Folkethinget, at man har taget det fulde Beløb, uanset de Indsigelser, der fra forskjellige Sider ere gjorte derimod, og uanset de Betænkeligheder, der fra flere Sider derimod ere fremhævede. Men naar det ærede Medlem mente, at man som Betingelse for at gaa ind derpaa skulde søge en Plan lagt for, hvorledes man skulde stille sig til Højskolerne, da er det Svar, jeg kan give derpaa, indeholdt i, hvad jeg fra Begyndelsen sagde, nemlig at en udsørlig Beretning om Højskolerne kan indsees. Det vil da maatte være rigtigt at omsende denne til Skoleraadene. Jeg vil tillade mig at minde om, at Skoleraadene ved Benyttelsen af disse Midler, navnlig af de 100,000 Kr., have en vis selvstændig Stilling ifølge Loven af 8de Marts 1856. Ofte denne Lov gaa nemlig disse Summer ind i Skolefondene og administreres derfra af Skoleraadene. Ministeriet har oftere grebet veiledende ind i denne Henseende og er oftere fremkommet med Udtalelser, dels sigtende til at fremme Sagens egentlige Formaal og dels sigtende til at tilvejebringe en større Ensformighed i Sagens Behandling; men noget egentligt strengt Paalæg i det Omtalte har Ministeriet idetmindste hidtil ikke

anset sig berettiget til at give, da det formentes, at det vilde komme i Strid med den Selvstændighed, som dog indenfor visse Grændser maa anses for at være givet Skoleraadene ved Loven af 8de Marts 1856. Naar der derfor i Cirkulæret af 1875 nævnes de Tal: 8, 16 og 24 Kr. til Understøttelse, saa er Meningen ikke dermed den, ubetinget at ville binde til disse Tal, saaledes, at intet Skoleraad, om det ogsaa fandt Anledning dertil, kunde overskride Summen 24 Kr., og i en Skoleraadskreds, saavidt jeg huster Maribo, er denne Sum ogsaa overskreden. Dette ligger imidlertid i den mere selvstændige Bestyrelse, som Skoleraadene have af de Midler, der stilles til deres Raadighed paa Sorø Akademis Budget. Hvad nu angaar Inddelingen af Skolerne, som det ærede Medlem nævnte, da er det vistnok i store Træk rigtigt, at man kan inddele Højskolerne i Vækkelseshøjskoler og Undervisnings- og Kundskabskøler; men indenfor visse Grændser flyde dog disse Skoler over i hinanden, og der gives et ikke ringe Antal Skoler, hvis Opgave til dels er og maa være den at give en Forsættelse af, hvad der er lært i Skolerne og endog i mange Tilfælde dette, at maatte begynde paa det, som ikke er lært i Skolerne, men som skulde være lært der. Der er Mange, som komme til Højskolerne, der ikke kunne skrive, og der er Mange, som vel kunne læse, men kun ufuldkomment, og de maa da begynde deres Kurjus paa Højskolen med at oprette, hvad der er forsvundet i Skolen. Dette vil jo stille sig anderledes, dersom det lykkes at gjennemføre det Forslag til en Skolelov, som det høie Thing har behandlet, og som nu hviler i Folkethinget. Der er deri taget Hensyn til dels at forbedre den ordinære Undervisning og dels igennem Skoler, thi det er det rette Sted dertil, at føre Børn, som ere konfirmerede, som ere gaaede ud af Almuehøjskolerne, videre, gennem Skoler, som man kalder Forsættelseshøjskoler eller hvad man nu vil kalde dem. Naar man kunde opnaa dette, vilde Højskolerne blive befriede fra Noget, der nu maa være dem i høi Grad til Bærvær, og som forhindrer de Opgaver, der naturlig maa være stillede for et Institut, der skal bære Navn af Højskole. Naar altsaa det ærede Medlem tænker sig Højskolerne som blot givende Foredrag i Historie og Æsthetik, saa er dette ikke udtømmende. Der er mange andre Opgaver, Højskolerne maa stille sig, og som de løse med forskjelligt Held. Den Plan, som det ærede kongevalgte Medlem (Usting) omtalte, som jeg med Fornøielse skal bidrage til at skaffe tilveie, saavidt jeg er istand dertil, maa endnu bære noget; det maa bære indtil den Hjælp, Ministeriet har taget sig til disse Sagens Behandling, har set sig istand til at levere et for ham selv fyldestgjørende Forslag i den Retning. — Hvad nu angaar de 5,000 Kr., ved hvilke det ærede Medlem nærmere dvælede, — det er Afgiften til Ustov Højskole — da skal jeg